

# חינוך בפרשה - בלק

## להפעיל שתי עיניים

בלעם היה 'שתום עין'. פירושים רבים נאמרו בזה. אציע פירוש מעשי, עפ"י מה שסיפר מנהל חשוב ז"ל.

מלמד דיווח לי כי בכיתתו כתה ה' תלמיד "בירידה" כבר למעלה משבוע. קראתיו, והרציתי בפניו את השיחה הקבועה על "קל ליפול, קשה לחזור ולטפס..." ושעליו לתפוס עצמו, ואני ממתינ לראות את הציון הקרוב שלו בגמרא. סיימתי, ואמרתי שישב לכיתה. הילד פנה לצאת, ובדרכו פלט: "המנהל בכלל לא מבין". עצרתי. מחשבתי התמקדה בו, לראשונה. אמרתי לו בך "נכון, איני מבין את הכל, אך אני רוצה להבין. היית רוצה לספר לי משהו?"...

הילד עמד בראש רכון, הרהר, ופתח בדיבור עצור "כבר כמה שבועות שאסור לאמא לרדת מהמיטה [ילד טהור לא יודע לתאר 'שמירה'...]. אחותי הקטנה בבית החולים, ואבא שם, איתה. בסוף כל יום הלימודים אני עושה קניות, לחם חלב ועוד, מביא הביתה, ואני ממחר לבית של דודה לאסוף את אחי הקטנים להביאם הביתה, מכין להם ארוחת ערב, משכיב אותם, למדתי לפעיל מכונת כביסה, מחכה שהכביסה שתיגמר, תולה, בבוקר קם מוקדם, מוריד כביסה, מכין סנדוויצ'ים, מעיר ומלביש את האחים, לוקח אותם – זה לגן ולחיידר... המנהל, אין לי כח!"

ממשיך המנהל: חיבקתי אותו ובכיניו יחד. בכיתי על קשייו, ובכיתי על קשיי לראות ולהבין...

לאדם – שתי עיניים. דרשו צדיקים, באחת נראה מעלת חברנו, ובאחרת את בחסרונות עצמנו, לראות ולתקן. בצורה פשוטה ניתן לומר, בעין אחת נביט פנימה, אל קרבנו, ובשנייה החוצה, לראות את האחרים, לראות ולהבין... בלעם היה 'שתום עין'. הוא ראה את עצמו בלבד, תאוותיו ורצונותיו, חושב תמיד 'מה יצא לי מזה'. היה ממוקד רק בעצמו, בכלל לא רואה את האחרים ואת מצבם. גבהות רוח!

האתון נוטה מן הדרך אל השדה, ובמשעול הכרמים נלחצת אל הקיר, עד שהיא רובצת תחתיהם. בלעם כועס, מכה שוב ושוב. ה' פתח פי האתון: 'מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים... הלא אנכי אתך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה ההספן הספנתי לעשות לך כה? ... בלעם לא חשב "הרי קורה כאן משהו". הוא ממוקד בשאיפתו להגיע – לקלל – להרוויח... רק כאשר ה' מגלה עיניו ורואה מלאך ניצב וחרבו שלופה, הוא 'מתנצל' ואומר חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי... החטא אינו על חוסר הידיעה בלבד. החטא הוא על חוסר החשיבה! מה קורה לאתון? אדם מתוקן 'רואה' וחושב על הזולת!

תלמיד לא מקשיב ולא מכין שיעורי בית, הורים טרם קנו מחברת ולא שולחים אוכל, המזכיר לא הכין את 'ההקלדה' בזמן... 'תלמיד בלעם' חושב רק על עצמו. תלמיד עצלן! הורים לא-אכפתיים, מזכיר מתרשל... 'תלמיד אברהם אבינו' חשוב: מה קרה? האם אוכל לעזור? אולי מישהו לא בקו-הבריאות? אולי הילד סובל מ'חרם' שמשבש את ריכוזו, אולי ההורים במשבר כלכלי המערער את תשומת הלב שלהם? אולי המזכיר טרוד במסמכים ממשלתיים ו'אקסלים' שנחתנו על שלחנו "הגשה - עד אתמול..."

כאשר רבינו ה'פני מנחם' התקשר למלמד לדבר אודות ילד שחוזה הצקות חברתיות, שאלו "ילד בכיתתך סובל מחבריו, מה אתה עושה בענין, ואם תאמר 'לא ידעתי', למה אינך יודע? הנך 'מחנך הכיתה'!..."

שמעתי ממלמד שמדי יום בנסיעתו הבין-עירונית הביתה, הוא עובר על רשימת תלמידיו, 'פוגש' כל אחד במחשבתו, מתבונן בכל אחד, רואה את מעלותיו, חושב איך להקל על חולשותיו, רועה צאן קדשים נאמן. אינו מתמקד בחומר הלמידה כמו בחומר האנושי. זהו מחנך בישראל. מכיר תלמידיו ורואה אותם!

מחנך ראוי מקשיב לתלמידים המדברים ומאזין לשותקים. מבחין בנוכחים ומתבונן בנעדרים. מעודד מצליחים ונרתם למען הנחשלים. בפרט כאשר חל שינוי פתאומי אצל התלמיד, קורה דבר שאינו רגיל. דע שפלוני נרדם בשיעור - שהריהו עובר דירה, אלמוני עצבני - הוריו נסעו לשמחה משפחתית בחו"ל...

את רוב הבעיות ניתן לפתור, אך צריך לראות ולהבחין בהם!

רבש"ע, תן לנו כוח לראות ולהטיב!

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

להארות והזמנות: [123ymm@gmail.com](mailto:123ymm@gmail.com)